

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 Рс 075955 17 Рев 2
Бања Лука, 21.9.2017. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Јадранке Станишић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Р.Л. из Б.Л., заступан по пуномоћнику М.К., адвокату из Б.Л., против тужених Ц.И. АД Б.Л. и Ф.Ц. из Б., оба заступана по пуномоћнику М.П., адвокату из Б.Л., ради испуњења уговора, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 075955 16 Рсж 2 од 26.12.2016. године, на сједници одржаној 21.9.2017. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Тужени се одбијају са захтјевом за накнаду трошкова ревизионог поступка.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 075955 09 Рс од 24.4.2015. године одбијен је захтјев тужитеља да се туженима солидарно наметне обавеза да му исплате износ од укупно 242.625,39 КМ са каматом и трошковима спора. Истом пресудом тужитељ је обавезан да туженима накнади трошкове поступка у износу од 33.590,70 КМ са каматом од пресуђења до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 075955 16 Рсж 2 од 26.12.2016. године жалба тужитеља је дјелимично уважена и првостепена пресуда преиначена у дијелу одлуке о трошковима поступка тако што су досуђени трошкови снижени на износ од 27.833,30 КМ, док је у дијелу одлуке о главној ствари жалба одбијена и у том дијелу потврђена првостепена пресуда. Тужитељ је обавезан и да туженима накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 4.536,00 КМ.

Благовремено изјављеном ревизијом тужитељ побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се обје нижестепене пресуде преиначе тако да се тужбени захтјев у цијелости усвоји.

У одговору на ревизију тужени предлажу да се ревизија одбије.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је, поред осталог, захтјев тужитеља да му тужени солидарно исплате накнаду за рад у Управном одбору туженог Ц.И. АД Б.Л. (даље: првотужени), која обавеза проистиче из уговора закљученог између парничних странака 15.6.2002. године.

У битном се чињенично утврђење нижестепених судова, између осталог, састоји у слиједећем: да је тужитељ са туженим Ф.Ц. (даље: друготужени) 15.6.2002. године закључио уговор по којем је на име рада у Управном одбору првотуженог имао право на накнаду у висини од 3% нето -добити првотуженог по годишњем обрачуну за претходну годину; да је овај уговор закључен на период од 5 година; да је одлуком оснивача првотуженог - Ц.б. а.д. Б.Л. од 17.6.2002. године и новом одлуком од 02.11.2004. године тужитељ именован за члана Управног одбора првотуженог; да је ову функцију тужитељ обављао до истека мандата одн. до 03.11.2008. године и да му је на име накнаде по том основу исплаћено укупно 94.300,00 КМ, сходно одлукама првотуженог и његовог оснивача.

Првостепени суд је заузео становиште да уговором од 15.6.2002. године друготужени није преузео било какву обавезу према тужитељу, а да није имао ни овлаштење да уговор закључи у име првотуженог, па је из тих разлога у цијелости одбио тужитеља са постављеним тужбеним захтјевом.

Одлучујући о жалби тужитеља, а након одржане расправе, другостепени суд је прихватио закључке првостепеног суда и изразио став да је висина накнаде за чланство у Управном одбору првотуженог утврђена актима друштва па да није ни било потребно закључивати о томе посебан уговор. Овај суд сматра да је предметни уговор, чије се извршење тражи у овој парници, незаконит и да тужитељ приликом његовог потписивања није био савјестан јер му је било познато да је Скупштина првотуженог једини орган у чијој је надлежности да врши расподјелу добити, без обзира што је друготужени, као формални власник капитала првотуженог, имао учешће у свим битним одлукама. Обзиром да ни првотужени ни његов оснивач нису учествовали у закључењу наведеног уговора, другостепени суд сматра да је тај уговор приватна исправа тужитеља и друготуженог. Како друготужени није био директор првотуженог, није имао овлаштење да у име првотуженог закључује уговор, а то је тужитељу било познато. Другостепени суд сматра да не постоји ни солидарна одговорност тужених по основу тзв. пробоја правне личности, па из наведених разлога одбија жалбу тужитеља у дијелу одлуке о главној ствари.

Нису основани ревизиони приговори да је приликом одлучивања о жалби другостепени суд погрешно примијенио материјално право и да је починио повреду одредаба парничног поступка.

Сходно тексту уговора чије се испуњење тражи у овој парници, друготужени је уговор са тужитељем закључио у своје име, а не у име првотуженог. То је потврдио и тужитељ приликом саслушања у својству парничне странке, изјављујући да никада није закључио било какав уговор са првотуженим, већ само са друготуженим. Стога се првотужени није могао обавезати на испуњење уговорне обавезе у складу са чланом 262. став 1. у вези са чланом 17. став 1. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те

„Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), јер се на извршење уговора може обавезати само друга уговорна страна.

У уговорном односу са тужитељем је био друготужени као лице које се налази на челу мултинационалне корпорације са сједиштем у М.К. Они су се споразумјели да се тужитељу за рад у Управном одбору првотуженог исплати накнада у висини 3% нето-добити првотуженог по годишњем обрачуну за претходну годину и то најкасније до 30.6. текуће године, с тим да се иста може плаћати и аконтативно по шестомјесечном обрачуну, у висини од 50% од планиране добити за текућу годину, коју ће утврдити првотужени. Цитирана уговорна клаузула није децидно одредила на коме лежи обавеза исплате наведене накнаде (да ли је то друготужени као потписник уговора, или је то првотужени, у чијем Управном одбору је тужитељ био члан, или је то неко трећи), већ се првенствено бавила начином утврђења висине ове накнаде. Другостепени суд је правилним тумачењем спорног уговора, у складу са чланом 99. ЗОО, утврдио стварну вољу и заједничку намјеру уговарача, узимајући при томе у обзир и законске норме императивног карактера, јер оне „потискују“ вољу уговорних страна (без обзира да ли је воља изричито или прећутно супротно изражена). Наиме, иако ЗОО полази од тога да је уговор субјективни акт уговорних страна, оне ипак морају поштовати одређене друштвене интересе изражене кроз одговарајућа начелна правила (одредбе чланова 11. - 22. ЗОО), а прије свега она о савјесности и поштењу у правном промету. Другостепени суд је исправно пошао од претпоставке да су уговорним странама (тужитељу и друготуженом) ова начела била позната и да су они жељели да их максимално респектују. Стога чињеница да су уговорне странке у уговору назначиле првотуженог као лице из чије ће се годишње нето - добити тужитељу исплатити накнада, не значи да је за првотуженог настала и обавеза тог плаћања, ако он то не прихвати, јер уговорне странке нису могле засновати обавезу првотуженог као трећег лица. Наиме, обећање учињено другом да ће трећи нешто учинити, трећег не обавезује (опште правило изражено у одредбама члана 153. ЗОО).

Правилно су нижестепени судови закључили да друготужени није био овлаштен да закључи предметни уговор иако он стоји на челу мултинационалне корпорације која има фирме у разним земљама па, као власник капитала, има одлучујући утицај на доношење кључних одлука. Наиме, када се ради о фирмама са сједиштем у РС одн. БиХ, оне своје пословање морају ускладити са позитивним законским прописима РС одн. БиХ. У конкретном случају уговор није потписао овлаштени представник првотуженог већ друготужени који је тада обављао дужност предсједника Управног одбора првотуженог, али он није у том својству потписао уговор већ у својству лица које је на челу наведене мултинационалне корпорације. Стога овај уговор не обавезује првотуженог. Друготужени није оснивач првотуженог, али и да јесте, средства првотуженог се не би могла сматрати његовом имовином обзиром да средства која уложи оснивач предузећа престају да буду његова имовина моментом оснивања предузећа јер она у том моменту прелазе у имовину предузећа.

Према одредби члана 88. ЗОО, ако неовлаштено заступани уговор не одобри, сматра се као да уговор није ни закључен. Неоснован је навод ревизије да је првотужени знао за спорни уговор и да га је признао јер из проведених доказа произлази управо супротно. Без обзира да ли је првотужени знао за спорни уговор

или није, његов надлежни орган (Скупштина) никада није одобрио тај уговор, слиједом чега тужитељу није исплаћивана накнада за рад у Управном одбору у висини утврђеној овим уговором већ у висини одређеној одлукама Управног одбора првотуженог и његовог оснивача. Како Скупштина првотуженог, у чијој је надлежности расподјела добити, није одобрила да се тужитељу накнада исплаћује у складу са уговором закљученим између њега и друготуженог, у том дијелу је овај уговор остао без икаквог правног дејства.

Првотужени је организован као акционарско друштво. Одредбама члана 244. Закона о предузећима („Службени гласник Републике Српске“ број 24/98 до 34/06) су прописани органи акционарског друштва. То су: скупштина и директор те управни и надзорни одбор, ако су прописани законом. Дјелокруг рада, кворум и одлучивање, те права и обавезе органа акционарског друштва су прецизно прописани одредбама чланова 245. до 276. наведеног закона. Према одредби члана 245. у вези са чланом 61. став 1. тачка 4. тог закона, у дјелокругу скупштине је да одлучује о расподјели годишње добити.

Тужитељу је, као члану Управног одбора првотуженог и директору његовог оснивача, морало бити познато да се предметни уговор не може реализовати уколико га не одобри Скупштина првотуженог. Он је то индиректно и признао приликом давања исказа у својству парничне странке јер је изјавио да све одлуке о расподјели добити доноси Скупштина на приједлог Управног одбора и да се без одлуке Скупштине ништа није могло извршити нити исплатити. То значи да је тужитељ на сопствени ризик закључио спорни уговор са друготуженим и да је био свјестан да се уговор неће моћи реализовати без одговарајуће одлуке Скупштине првотуженог. Додуше, на расправи пред другостепеним судом тужитељ је у одређеној мјери измијенио своју изјаву дату пред првостепеним судом, тврдећи да Скупштина првотуженог није ни о чему расправљала и да су све њене одлуке, као и одлуке Управног одбора, биле израз жеље друготуженог, но ови наводи немају утицаја на законитост нижестепених пресуда обзиром да се законом прописана надлежност органа предузећа не може мијењати било чијом одлуком. И у случају да је уговор са тужитељем закључио директор првотуженог као овлаштено лице, ни такав уговор не би био важећи уколико га не би одобрила Скупштина првотуженог, јер само она може одлучивати о расподјели добити.

Другостепени суд је правилно закључио да у овој ствари нема мјеста примјени члана 54. Закона о предузећима јер друготужени не улази у круг лица која својом имовином одговарају за обавезе предузећа нити су се остварили услови за одговорност по основу тзв. привада правне личности, а који су таксативно наведени у тачкама 1. до 4. наведеног члана,

Другостепени суд је правилно констатовао и да тужитељ у овом спору није тражио да му тужени накнаде штету већ је тражио извршење уговора, па се доказни поступак ограничио на утврђивање чињеница од којих зависи питање одговорности за извршење уговорних обавеза. Међутим, из утврђених чињеница се може закључити да је тужитељу исплаћена накнада за рад у Управном одбору првотуженог у укупном износу од 94.300,00 КМ (у 2003. години та накнада је износила 15.000,00 КМ, у 2004. години 6.000,00 КМ, у 2005. години 13.500,00 КМ, у 2006. години 9.000,00 КМ, у 2007. години 20.800,00 КМ, а у 2008. години 30.000,00 КМ), па нема доказа да је он оштећен радњама тужених.

Супротно ревизионим наводима, побијана пресуда се темељи на правилној оцјени изведених доказа, у свему сагласно одредби члана 8. Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Српске” број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), а другостепени суд је дао одговор на све релевантне жалбене приговоре, при чему ваља нагласити да тај суд, у смислу члана 231. ЗПП, није ни био дужан да оцјењује оне жалбене наводе који нису од одлучног значаја већ се односе на мање важне и споредне чињенице.

Из свега напријед наведеног произлази да није основана ни тврдња тужитеља да су нижестепени судови повриједили Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода када су одбили његов тужбени захтјев.

Насупрот наводима ревизије, другостепени суд није приликом обрачуна висине досуђених трошкова парничног поступка погрешно примијенио Тарифу о наградама и накнади трошкова за рад адвоката (“Службени гласник Републике Српске” број 68/05, даље: Тарифа). У конкретном случају није било мјеста примјени Тарифног броја 3. Тарифе јер се овдје не ради о радном спору, без обзира што је предмет техничком грешком заведен у судски уписник као радни спор. Наиме, потраживање накнаде за рад у Управном одбору се не може поистовјетити са потраживањем плате и других примања по основу радног односа јер право на поменуту накнаду не потиче из уговора о раду него се заснива на чланству тужитеља у Управном одбору првотуженог. У смислу одредби Закона о раду, радни спорови су спорови у којима је радник тужитељ, а његов послодавац тужени. У овом случају тужени нису били послодавци тужитеља нити је тужитељ био у радном односу код тужених па нема сумње да су се трошкови поступка имали обрачунати у складу са Тарифним бројем 2. Тарифе тј. према вриједности предмета спора, како је то и учинио другостепени суд. Уосталом, и захтјев тужитеља за накнаду трошкова спора се темељио на Тарифном броју 2. Тарифе.

Ради свега наведеног ревизију је ваљало одбити као неосновану и ријешити као у изреци (члан 248. ЗПП).

По оцјени овога суда, трошкови тужених за састав одговора на ревизију нису били потребни за вођење ове парнице па им из тог разлога нису досуђени (члан 387. у вези са чланом 397. став 1. ЗПП).

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић